

Punatiilitalo Puurtilantiellä

Komea terveystalo pihan puolelta keväturingossa.

Kuvat: Juhani Ollikainen

”Rakennus ei ole maantieltä katsottuna mitenkään erityisen viehättävä, mutta pihan puolelta voisi sitä täydellä syyllä sanoa komeaksi ja upeaksikin keväturingon heijastellessa punatiilisen rakennuksen väriiltään moderniin seinäpintaan.” Näin kuvailee Warkauden Lehdessä 7.3.1953 toimittaja S-u vastavalmistunutta Puurtilan terveystaloa.

Kyseinen tiilirakennus on edelleen Puurtilantien varressa koulun pihapiirissä. Talo ei enää palvele terveydenhuoltoa, vaan se on osa Puurtilan koulua. Siipirakennuksessa toimivat kuvaamataidon ja tekstiilityön luokat. Asuinrakennusosassa on yksi asuinhuoneisto. Muissa kolmessa huoneistossa ovat erityisopetuksen luokka, kieliluokka ja kouluterveydenhoitajan tilat. Lisäksi näissä luokissa toimii myös iltapäiväkerho. Kellarikerroksessa on asuinhuoneistoon kuuluva sauna ja autotalli, kertoo koulun rehtori **Maarit Holopainen**.

Mielenkiintoinen seinälaatta

Mielenkiintoiseksi rakennuksen tekee sen pääsisäänkäynnin viereen kiinnitetty laatta, jossa on seuraava teksti: RUOTSIN KANSA AVUSTI TÄMÄN TALON RAKENTAMISTA. LAHJAN VÄLITTI SUOMEN HUOLTO RY. Laatan yläosassa on kuvattu Ruotsin tunnus, kolme kruunua, ja alaosassa kuvio, jossa on sydän ja siitä koiva tulppaani. Minkähän järjestön tunnusmerkistä lienee kyse?

Ensio Liukko, 76-vuotias puurtilalainen, oli todennut huolestuneensa, kun teoksessa Warkauden rakennuskulttuuria, Warkauden kaupungin inventoitu rakennuskanta vuonna 1996, ei ole mainintaa Puurtilan terveystalosta. Niinpä hän valokuvasi rakennuksen ja laatan, muistutteli mieleensä rakennuksen alkuvaiheita, keskusteli entisten asukkaiden kanssa ja kävi tutkimassa Warkauden Lehden arkistoa. Nämä tietonsa hän

kertoi tämän tekstin kirjoittajalle.

Terveystalon rakennusvaiheita ja elämää uudessa talossa

Rakennus on helsinkiläisen arkkitehti Bertel Saarion piirtämä. Erikoisuutena rakennuksessa on mm. se, että katossa ei ole räystäitä. Warkauden kauppalan järjestys oikeus myösi sille rakennusluvan 1.9.1951, kertoo Warkauden kaupungin rakennusvalvontatoimistosta **Seija Rautiainen**. Kyseessä oli kauppalan toinen terveystalo. Ensimmäinen oli valmistunut Joutsenlahteen v. 1949. Rakennustöiden valvojana toimi arkkitehti Kalevi Väyrynen. Kustannusarvio hyväksyttiin 26.2.1952, ja se oli 16,2 milj. markkaa. Lopullinen hinta oli kuitenkin 22,7 milj. markkaa. Kustannusarvion ylitystä perusteltiin hintatason nousulla. Warkauden Lehti pääkirjoituksessaan 10.3.1953 kertoo kantanaan, että syynä kohonneisiin kustannuksiin lienevät olleet liian kallit rakennusratkaisut ja kalusteet sekä se, että kesken rakentamisen, alkuperäissuunnitelmista poiketen, rakennettiin kellarikerrokseen tilat paloautoa varten. Kun rakennus oli valmistunut, todettiin tila niin pieneksi, ettei paloauto sinne mahtunut, selvittää entinen pitkäaikainen talonmies **Keijo Kaunisto**. Myös oviaukko oli liian matala autolle, jossa on katolla hälytysvalo, kertoi talon ensimmäinen talonmies, nyt 88-vuotias **Kaarlo Rautiainen**. Kyseisissä tiloissa säilytettiin kuitenkin muutaman vuoden ajan palokaluksia ensisammutusta varten. Jo 1950-luvun lopulla sijoitettiin autotalliin kyläläisten yhteiskäyttöön mankeli. Se oli käytössä reilun vuosikymmenen. Sitten talonmiehetkin tulivat työaikalain piiriin ja näin iltakäyttö loppui. Samoihin aikoihin kotitaloudet olivat ruvenneet hankkimaan omia pienikokoisia mankeleita niiden yleistyessä, kertoo Kaarlo Rautiainen. Kellarikerroksessa oli myös sauna ja pesuhuone, jossa oli suihku. Aluksi sauna oli kertalämmitteinen, jonka hoiti talonmies.

Varsin nopeasti kuitenkin saunaan tuli jatkuvalämmitteinen kiuas, jatkaa Rautiainen. Saunan seinät olivat pyöröhirsipaneelia. Sellaisen paneelin veistämiseen tarvittiin erikoisterät, jotka oli tuotettava Saksasta. Sauna oli komea! kertoo Rautiainen. **Anna-Liisa Rautiainen** toimi kaksi ja puoli vuotta siivoajana, sitten koulun keittiö-apulaisena ja pitkän työrupeaman koulun keittäjänä. Hän muistelee, että pyykkitupaa terveystalossa ei ollut, mutta käytettiin koulun pyykkitupaa, jossa oli suuri pata ja tilavat pesualtaat. Terveystalon kellarikerroksessa oli myös kaikilla asunnoilla oma kellarikomeronsa.

Toimintaa ja henkilöitä alkuvuosina

Siipirakennuksessa olivat terveystalon huoneet. Niitä olivat terveysisaren vastaanottohuone, äitiyssisaren (nykyinen nimike kätilö) ja lääkärin vastaanottohuone sekä eristyshuone sitä tarvitseville sairaille, sekä odotushuone. Terveystalolla, joka hoiti myös neuvolatoiminnan, oli aluksi vastaanotto kahtena päivänä viikossa, mutta asiakkaiden vähyden vuoksi aika väheni yhteen päivään viikossa. Äitiyssisarella oli vastaanottopäivä kaksi kertaa kuukaudessa. Aukioloajat oli merkitty pääsisäänkäynnin

Lahjoituslaatta terveystalon seinässä.

Kari Kärkkäinen

Warkauden omakansanedustaja
se vähemmän punainen

KD karkkainen.net

20

ollut tunnistanut miehiä. Jonkun vuoden kuluttua laatta peitettiin levyllä, johon oli merkitty terveystalon aukioloajat. Levy peitti laatan niin, ettei sen olemassaoloa edes huomannut. Rautiaisilla on 1958 tai 1959 otettu valokuva heidän pojistaan ja terveysisär Rauha Naakasta. Terveystalosta takaa on nähtävissä levy, joka ei ole kuparilaatta. Minkähän vuoksi laatta oli peitetty? Levyn poisti talonmies Keijo Kaunisto 1980-luvun alkupuolella, kun rakennuksen myyntiä kaupungissa suunniteltiin. Levyn neljä kiinnitysreikää on edelleen näkyvissä laatan ylä- ja alapuolella. Vaikka laatta on ollut näkyvillä jälleen pari vuosikymmentä, se on jäänyt, kuten rakennuskin, ilman huomiota, toteaa Keijo Kaunisto ja jatkaa, että myyntistäkään ei ole sittemmin puhuttu.

Terveystalon vihkiäisiä vietettiin 8.3.1953 Puurtilan koulun juhlasalissa. Terveystalossa vt. kauppalanjohtaja Onni Hyvärinen totesi: ”Ottakaa puurtilalaiset terveystalo omaksenne ja käyttäkää sitä!” Warkauden Lehti selostaa tilaisuutta artikkelissaan 10.3.1953. Juhlakahvit nautittiin uudessa terveystalossa, joka myös esiteltiin juhlavieraille. Kun luettiin saatuja onnitteluja ja tervehdyksiä, vt. kauppalanjohtaja Hyvärinen kertoi, että kaupalla oli saanut vastaanottaa SPR:n välityksellä Suomen Huolto ry:n lahjana 500000 mk terveystalon rakennuskustannusten lyhennykseksi.

Suomen Huolto ry jakoi avustuksia

Mikä oli Suomen Huolto ry? Se oli vapaaehtoista huoltotyötä tekevien järjestöjen keskuselin, joka oli sisäasiainministeriön alainen. Se toimi vuosina 1941-1952. Suomen Huollon tarkoituksena oli saada aikaan keskitystä vapaaseen huoltotoimintaan, erityisesti avustusten vastaanottamiseen ja jakamiseen. Jäseniä olivat mm. Suomen Punainen Risti, Mannerheimliitto, Pelastusarmeija, Suomen Kirkon Seurakuntatyön Keskusliitto ja Pelastakaa Lapset.

Suomen Huollon välityksellä jaettiin jatkosodan aikana ja seuraavina vuosina sekä kotimaassa kerättyä että ulkomailta lahjoituksina saatua rahaa ja tavaraa, joiden yhteisarvo oli n. 14 mrd. silloista markkaa. Rahalahjoituksista 2/3 tuli kotimaasta, tavaralahjoituksista valtaosa saatiin ulkomailta. Suurin ulkomailta saatu lahjoitus tuli Ruotsista. Siellä suoritettiin v. 1941 Finlandia-keräys, jonka tuotto oli 6 milj. kruunua. Se luovutettiin Suomelle tavaratoimituksina 10:n vuoden kuluessa. Pohjois-Suomen jälle rakentamiseen Suomen Huolto hankki UNRRA:n (sodan hävityksestä kärsineiden maiden väestölle ja varsinkin pakolaisille annettavaa hätäapua varten perustettu järjestö) avustusvaroja 326 milj. markkaa ja vaikutti YK:n kansainvälisen lastenavun rahaston, UNICEF:in, 375 milj. markan avustuksen saamiseen. Näin asiaa selvittelee WSOY:n Uusi Tietosanakirja, Helsinki 1965.

Kiitokset kaikille haastatetuille henkilöille!

Sirpa Ollikainen